

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gid., za pol leta 8 gid., za četr leta 4 gid., za en mesec 1 gid. 40 kr.
V administraciji prejemam velja: Za celo leto 12 gid., za pol leta 6 gid., za četr leta 3 gid., za en mesec 1 gid. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gid. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristočna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob 6. uri popoldne.

Štev. 117.

V Ljubljani, v sredo 22. maja 1889.

Letnik XVII.

Katoliški shod in časopisje.

II.

Vtisnimo si vendar v srce te besede vrliga avstrijskega škofa in ravnajmo se po njih; ne bodimo v nemarni, temveč spolnimo svoje dolžnosti gledé katoliškega časopisja. Podpirajmo je, kjer moremo; širimo je na vse strani! Ali se nam bode smelo očitati, da tudi neznatnih žrtev ne maramo donati za ideje, za katere se, kakor pravimo, vojskujemo? Mi Avstrijci hočemo, da krščanski pravni zakoni prešinjajo vse javno življenje, da se nam vrnejo zdrave gospodarske in socialne razmere in se ž njimi povrne blagostan ljudstva in srednjega stanu.

Zato pa treba najprej ljudstvu oči odpreti, kako daleč so ga zapeljali krivi nauki modernega liberalizma; in kako hočemo to doseči drugače, kakor s časniki, katere ni dovolj le tiskati, marveč tudi brati?

Ne izgovarjamo se, češ, mi zato ne podpiramo katoliškega časopisja, ker ne izpolnjuje dostojno svojih dolžnosti. To ni res; katoliško časopisje v primeri s podporo, ki jo dobiva, stoji na vrhuncu svojega poklica; bori se spretno, odločno in stano vitno in ne straši zabavljanja in pikanja od lastnih prijateljev, marveč za dobro stvar donaja največje žrtve. Katoliško časopisje ni krivo, ako je premalo razširjeno, tega smo krivi mi sami, tega je kriva naša nebržnost, naša v nemarnost!

Mi imamo mesečnike in dnevnikarje v Avstriji, ki se posebno v gospodarstvenem in socialno-politiškem oziru vrejujejo s posebno spretnostjo, ki so nekako prodrli pot, po kateri nam je odstraniti žalostne političke in gospodarske posledice modernega liberalizma. In prav tem listom, ki jih mi tako skopo podpiramo, zahvaliti se nam je, da se je

javno mnenje posebno gledé socialnih razmer je lo obračati na bolje.

Mi imamo liste, namenjene vednosti in umetnosti, zabavi in pouku, ki se smejo meriti z nasprotnimi listi, le da nam namesto strupa podajajo zdrave hrane. Po takih listih sezimo, take liste naročajmo, širimo in berimo! Ne bodimo več tako nespametni, da bi dovoljevali, da bi nas v najvažnejših vprašanjih oni podučevali in vodili, o katerih sicer govorimo, da so naši najhujši nasprotniki. Ne podpisujemo katoliki sami sebi takega ubožnega pričevala.

Nekaj seveda pogrešamo v naših katoliških listih, to so poročila o skandaloznih, nenavnih dogodkih, a zato treba, da smo našim listom hvaležni, kajti omikanemu človeku ne more biti ljubo, bloditi v blatu človeške družbe. Torej nimamo nobenega veljavnega izgovora, ki bi nas opravičeval, ako ne podpiramo katoliškega časopisja. Ako nečemo biti katoliki le po imenu, marveč tudi v dejanji, moramo podpirati one, ki delujejo na to, da se katoliški nazori vedno bolj uresničujejo v človeški družbi. — Toliko o dolžnostih, ki jih imamo do katoliškega časopisja.

Pa tudi naše časopisje ima dolžnosti, katere treba, da natanko in vestno izpolnjuje. Časniki zagovarjajo vero in krščansko pravico, bore se za resnico in pravico, za versko in političko prostost, za pravice posestnikov in delavcev brez posestva.

Socialno vprašanje, ki danes pretresa svet, rešilo bo edino krščanstvo. Časopisje katoliško ne služi samosilstvu, pa tudi ne neti sovraštva med narodi, ono tirja, da se opirajo državni zakoni na krščansko pravno postavbo; to časopisje ne pozabi, da so v Avstriji različni, enakopravni narodi in da je pravica podlaga državi. V svojih bojih, obrambah in v napadih naj se katoliški časniki nikoli ne oddaljujejo od varnih tal katoliške cerkve, zato se

dosledno bore za veljavo papeža in škofov in skrbé z gorečnostjo, da so v vseh vprašanjih, ki zadevajo versko življenje, ali se ga posredno ali neposredno dotikajo, edini s cerkvenimi poglavarji, in katoliško časopisje ne bo nikdar hotelo svetov dajati cerkvenim vladarjem, kako braniti in hraniti koristi katoliške cerkve. Načela ljudske suverenitete, s katerim mami ljudi brezversko časopisje, ne pozna katolik. Od zgoraj doli in ne od spodaj gori je osnovana katoliška cerkev. Kristus je izvolil apostole, ne pa apostoli Njega, in edino apostolom in njih naslednikom je izročil učenikov in pastirjev službo. Tega ne smemo nikoli pozabiti, sicer zabredemo, in namesto zidati, bi le podirali.

Vzvišen je torej posel in namen časopisju katoliškemu; za cerkev, za vladarje, za državo treba, da deluje in se bojuje. Z ozirom na te vzvišene dolžnosti ne bo nikdar pozabilo, da treba tudi proti nasprotniku izpolnjevati zapoved krščanske ljubezni. Strast odvrča in razdira, ljubezen vabi k sebi in zida.

Dovolite mi, slavna gospóda, da sklenem s prošnjo, ki mi prihaja iz globočine srca: Bodimo edini! V hudih časih živimo in le naši sovražniki žanjejo, ako se katoliki med seboj prepiramo. Kako naj nas spoštuje nasprotnik, ako nismo edini v važnih vprašanjih posebno gledé taktike. Kako težko je stališče katoliškemu poslancu, ako se v važnih vprašanjih ne more sklicevati na popolno soglasje svojega ljudstva in časopisja. Svoje osebne interese treba da povsod podvržemo skupnim obćnim koristim cerkve in domovine.

Gospóda moja, mi, ki se borimo za najsvetejše idejale, smemo le tedaj pričakovati vspehov, ako bo naše delovanje spremljal blagoslov božji; tega pa bomo vredni, ako bomo složno, nesebično, požrtvalno v pokorščini do cerkve delovali za vzvišene namene.

LISTEK.

Zavetišče.

(Zgodovinska povest. Češki spisal Al. Dostál, prevel —r—.)
(Dalje.)

„Ne godi se nam tako slabo, imamo zalog za celo zimo, močne stene; a tam po teh selih, v nizkih kočah s slamnatimi strehami, katere težko obstanejo pri močnih vetrovih, tam bo slaba. Na mah predero slabo streho, in kaj, če niso revni prebivalci dobro z obleko in živežem preskrbljeni?“ pravi sočutljivo Vojslava.

„Za zimo so se že preskrbeli. Prinesejo si iz gozdov mahovja ter obdajo stene na debelo s steljo in listjem. Tudi pridenejo stlačenih otepev in podpró vse z močnimi vejami. Na vrh položé težkih kamnov, da vihar ne razdere hiše. Zime ne bodo trpeli, ne“, pojasnuje Sezima.

„Enako dobro se preskrbijo s kurjavo iz gostih gozdov; naložijo namreč koj pred durmi skladovnice suhih polen in smolnatih zaglavnikov. Dasi nimajo gorke obleke in kožuhov, utrjeni so in se ne ustrašijo precej mraza. Mladina je tekala oni dan bosa po snegu, ko sem se peljal skozi Nezdice in se mi smejala z zdravim rudečim obrazom.“

„Slabeje je s hrano za dolgo zimo“, reče mimogredé Hroznata.

„Tudi v tem oziru ne bodo lakote trpeli. Saj

dobro vedó, kam naj gredó, ko vržejo zadnje perišče žita v ročni mlin v veži. Bila so res lačna leta, in vendar ni umrl nobeden izmed mojih podložnikov. Ko je bilo najhujše, prišli so in potrkali na vrata: „Gospodar, nobenega grizljeja kruha nimamo več.“ Takoj je odprl Rizek žitnico. Vsacega je vprašal: „Koliko malih imaš?“ in se je ravnal po številu rodbine pri razdeljevanji žita. Ob nedeljah so prišli podložniki molit v kapelo, in pri tej priliki so ponovili svoje zaloge iz mojih žitnic. Pota so bila narejena na grad od vseh strani, zameti pregaženi in cesta na grad je bila steptana, kakor da bi bili na njej mlatili. Rizek je pravil: „Slabo je, vrane že gredó.“ Radi smo dajali, dokler smo kaj imeli, naš grad je bil takorekoč —“

„Zavetišče“, dostavi Vojslava, kateri so se bliščale oči pri tastovem govorjenji.

„Zarés, zavetišče je bilo pri nas mnogo let. Ne vem, kaj bi bilo z revnim ljudem pri nas, ko bi jih ne bil jaz nasitoval. Nočem se bahati — Bog varuj! — ali večkrat bi bila izmrla cela vas, ko bi ne bili našli njeni prebivalci zavetišča na gradu. Zato mi je tudi dal Gospod Bog dobro letino na njivah in po vrtovih.“

„Slabeje bi bilo, ko bi mi dosti ne pridelali na poljih. Kje naj bi se iskala pomoč?“

„Kakor letos“, opomni Dobroslava.

„Da, letos nismo pridelali veliko po njivah, zato tudi ne bodemo mogli toliko deliti in posoje-

vati za „Bog plačaj“, kakor druga rodovitna leta“, prizna z žalostnim glasom Sezima. Večkrat premišljujem, kako bo, ter prosim Boga edino za to, da bi prikrajšal število mrzlih dni.“

„Pa še nič ne kaže. Nekrasa je dober prerok lepega in slabega vremena, in ta se je izjavil neprijazno o letošnji zimi. Vse prikazni so pritrjevale, da bo trajala zima dolgo časa. Za nekaj časa bo vendar-le naše zavetišče pomagalo, in gozd bo dal tudi nekaj živeža.“

„Vse je polno snega, divjačina je medla, jo je sama kost, ptiči so odleteli proti jugu; gozd ne bo izdal veliko.“

V sobi je bilo tiho, kakor v grobu. Le včasí je zahreščala peščena ura, in na stolpu se je oglasil glas čuvaja.

„Ranjki oče, tvoj ded, Hroznata, so pripovedovali o veliki lakoti na Češkem. Ljudje so jedli jermena, lupili skorjo od dreves ter jo mli za kruh. Tako hudo sicer ne bo, pa veseliti se tudi ne moremo.“

„Premalo je rodovitne zemlje“, odgovori Hroznata. „Na Češkem je dozda veliko gozdov, ribnikov, močvirja in pašnikov — pa njiv je premalo.“

„Pojdimo vendar spat“, predlaga Sezima. Zopet se je dotaknil sin tajne očetove strune. Ta ni nikakor hotel posekati dela gozdov, da bi imeli podložniki več njiv. Gozdi so bili njegov živelj, lov takorekoč njegovo življenje.
(Dalje sledi.)

Še enkrat, slavna gospoda: Ako nam je resno mar, da se borimo za dobro stvar, ako smemo upati vseh in blagoslova božjega našemu delovanju, tedaj vas prosim iz celega srca: Bodimo složni, složni, složni!

Trtna uš.

Govor državnega poslanca dr. Gregorca v državno-zbornski seji dne 4. maja 1889.

Visoka zbornica! Z ozirom na naraščajočo nevarnost vsled trtne uši za štajerske vinograde sem lansko leto pri tem naslovu prašal prisotnega vladnega zastopnika, zakaj se še ni ustanovila obljubljená državna trtnica z ameriškimi trtami v ptujskem okraji in zakaj še ni bila rešena dotična prošnja kmetijske podružnice v Ormoži. Vladni zastopnik je bil pač navzoč, toda odgovoril mi ni.

Mej tem so pa bajé takó nujne okoliščine nastopile, da se je vlada odločila uresničiti napominano trtnico v ptujskem okraji in vsaj deloma ugodno rešiti prošnjo ormoške podružnice, konečno pa tudi poleti leta 1888 na Dunaji pod predsedstvom Nj. ekscelencije poljedelskega ministra sklicati veliko posvetovanje v zadevi trtne uši. Kot izid tega posvetovanja se je proglasilo, da se je v Francijo odposlal neki sekijski načelnik poljedelskega ministerstva, ki se bo tam podučeval o vprašanji trtne uši. Ali se je pri tem res premenil Savel v Pavla (Veselost), o tem so mnenja različna. Eni trdijo, da se je popolnoma preobrnil od tod povrnil dotični sekijski načelnik z veselo novico, da je v Franciji srečno rešeno vprašanje trtne uši in da zopet tam lepo povsjeva vinoreja. Drugi pa zopet pravijo, da je dotični gospod nepoboljšljiv (Veselost) in da se ne mara trtno-ušni sekijski načelnik nikdar preobrnti k ameriški trti. Zadnja trditev je jako verojetna. Kajti ukaz poljedelskega ministerstva z dné 23. decembra 1888, št. 27-323, polaga trtno-ušni komisiji v Ormoži na srce, da se morajo državne trtnice z ameriškimi trtami ustanoviti le v že okuženih vinskih pokrajinah, in sicer v kolikor to zahteva nujna potreba. Pri tem se tudi naglašá, da se nekatere ameriške trte ne morejo ustavljeti trtni uši, molčí pa se o tem, da so vrste ameriških trt, o katerih je nedvojbeno znano, da so trdne zoper trtno uš.

Takó menda govori trtno-ušni sekijski načelnik, ki se je nepreobrntjen povrnil iz Francije. (Veselost.) K sreči pa je, ménim, poljedelski minister drugačnega mnenja, ináče bi ne bil poslal za gospodom sekijskim načelnikom ravnatelja Göthe-ja, strokovnjaka prve vrste.

To je sicer jako veselo ter zasluži za to gosp. poljedelski minister najtoplejšo zahvalo vinorejne Avstrije.

Ravnatelj Göthe je bil eden prvih, ki je pri nas jasno spoznal važnost ameriških trt za našo vinorejo in boj zoper trtno uš; bil je tudi eden izmed prvih, ki je ustanovil poskusen vrt za ameriške trte na vinorejski šoli v Mariboru. Od leta 1874 zastopa nazor, da v rešitev avstrijske vinoreje preostaja edino sredstvo: prava in namenu primerna raba ameriških trt in sicer onih, katerih trdnost zoper trtno uš je dokazala dvajsetletna izkušnja.

(Konec slédi)

Politični pregled.

V Ljubljani, 22. maja.

Notranje dežele.

Stalni odsek v posvetovanje *novoga kazenskega zakonika* se bo dné 27. t. m. sešel k meritornemu obravnavanju. Odsek bo zboroval tudi v mesecih juniju in juliju, da bo takó rešil svoj nalog.

Ogerski naučni minister Csaky je predvčeraj razpravljá svoj vsposed. Gledé šolstva je rekel: „Mi imamo premalo ljudskih in preveliko srednjih šol. Skušati moramo tedaj, da pomnožimo prve, na slednjih pa odstranimo preobložitev s predruženjem učnega sistema. Verske srednje šole na Ogerskem se morajo ohraniti, ker so boljše od medverskih; a skrbel bodem za to, da se bo v tem oziru dosegla enotnost.“ Veliko pozornost je vzbudilo ministrovó naznanilo, da namerava uvesti na vsučiliščih obilgatne kolokvije.

„Presse“ preklicuje, da se je v *zasedenih deželah* razširila goreča pravica zaradi srbskih odnošajev. Piše namreč: „Notranje razmere v Srbiji in Bolgariji nam ne prizadevajo nobenih skrbi, pač pa vidimo nevarnost v sedanjem stanju zapadne evropske Turčije. Tam more vsak dan kaj nepričakovanega navstati, akoravno vé že celi svet, da ne

more dolgo ostati v Makedoniji, Albaniji, Stari Srbiji in Novem Bazaru takó, kakor je bilo dosedaj.

Vnanje države.

Papež Leon XIII. je sklenil v starem zgodovinskem stolpu (la torre) vatikanskem nad knjižnico ustanoviti meteorološki observatorij. Že pred tristo leti pod Gregorjem XIII. je služil ta stolp enakemu namenu, in trdi se celó, da je bil tam prvi „osservatorio meteorologico“ celega sveta. Vodstvo tega novega zavoda se bo izročilo očetu Ferrartu ali pa očetu Denzi. — „Rimsko društvo v branitev katoliških koristij“ je objavilo protest zoper slavnost na čast Giordanu Brunu, kateremu se bo dné 9. junija t. l. odkril spomenik. Protest pravi med drugim: „Ta mož nima zaslug niti kot državlján, niti kot učenjak ali modroslovec. Eno le je na njem znamenito: da je do konca svojega življenja vstrajal v brezbožnosti. In to njegovo slabo lastnost hočejo sedaj proslavljati kot prostost mislij. Društvo tedaj méni, da postopa soglasno z vsemi Rimljani in Italijani, ki zaslužijo to ime, če svečano protestuje zoper tako bogokletno postopanje.“

Včeraj je došel *italijanski* kralj kot góst *nemškega* cesarja v Berlin ob 10. uri 33 minut. Na kolodvoru so ga sprejeli cesar, vsi principi, Bismarck, ministri in generali, na čelu jim Moltke. Cesar in kralj sta se objela. Po pregledanju častne stotnije se je kralj na cesarjevi strani odpeljal skozi krasno odličene ulice v grad. Mnogoštevilno ljudstvo ju je navdušeno pozdravljalo. Ta sprejem, prisrčen in navdušen, pa nikakor nima v Italiji povsod jasnega odmeva. Neovrželjiva resnica je, da so v Italiji mnenja o vrednosti in oportunnosti zveze z Nemčijo jako različna in da pridobiva na to zvezo opirajoča se Crispijeva politika v javnem mnenju vedno več protivnikov.

Francoski senat je predvčeraj nadaljeval posvetovanje o postavi gledé novačenja ter so se sprejeli člani 23 do 33 s pristavkom, da so duhovniški in posvetni učitelji francoskih šol v vzhodu vojaščine prosti. Določbe gledé oprostive učiteljev sploh in gojencev semenišč so se potrdile v smislu predloge. — Minolo nedeljo je obiskalo svetovno razstavo 234.727 oseb, ki so plačale vstopnino.

Nemškim *štrajkom* se je v najnovejšem času zopet pridružilo obnovljeno gibanje italijanskih kmetov v zgornji Italiji. V Corbetti (Milansko) so razgrajale napadli orožnike, ki so se morali umakniti v srenjsko hišo. Trije orožniki in eden redar so ranjeni, eden meščán je bil usmrten. Milanski prefekt se je predvčeraj takoj odpeljal na lice mesta. Ravno taki izgredi so se vršili v Bereggiu, kjer so štrajkujoči kmetje oropali zasebne hiše in tamošnje predilnico, razdejali pa srenjsko poslopje. Državni podtajnik v ministerstvu notranjih zadev se je zaradi tega posvetoval z milanskimi poslanci; odposlal je takoj potem odločne ukaze milanskemu prefektu, da hitro zatre to gibanje. Dné 19. t. m. so v Milanu zgrabili osemnajst anarhistov ter pri njih našli listine, iz katerih je razvidno, da jih je bilo dvesto pripravljenih uprizoriti nemire. — Dné 20. t. m. se je v Bohumu vršil shod nemških rudarsko-delavskih odposlancev, pri katerem se je izreklo obžalovanje, da vzlic krasnim cesarjevim besedam ni našla ustanova odsekov iz delavskih krogov naklonjenih ušes pri vodstvu društva za rudarske koristi. Rudarskemu višjemu uradu se je potem poslala spomenica o kaznih, podjetništvu in dr., kot dostavek k temu pa se je sklenila resolucija, da se bo v dveh mesecih pričel nov štrajk, ako se ne bodo sprejeli stavljeni pogoji.

Iz *Tahitija* je došla vest, da je Francija na Rururu- in Rimatara-otokih v Velikem okeanu proglasila vrhovno oblast. Francoska topničarka „Vologe“ je v ta namen došla v Rotahungo-Manahiki, toda domačinci so prej že razobesili angleško zastavo.

Izvirni dopisi.

Iz Prage, v dan sv. Jana Nepomuškega. (Konec.)

Za časa francoskih vojsk začetkom našega stoletja moral je hram sv. Vida državi izročiti v poravnanje vojskinih troškov mnogo dragocenih reči, med njimi tudi mnogo svetilk z nagrobja sv. Janeza; da, celó srebrno nagrobje sv. Janeza hoteli so odnesti v pražko „minecovno“. Na priprošnjo kapitlja metropolitnega zaukazal je cesar Franc I., da se ohrani spomenik.

Za dóbe pruske vojske, ko je Pragi pretela pruska okupacija, je bilo na povelje kardinala Schwarzenberga srebrno nagrobje sv. Janeza dné 21. julija leta 1866 razloženo in sv. truplo ponoči od kanonika Bernarda prepeljano po zapadni železnici v Plzenj in odtod v Solnograd. (Vaš listkar o „Janu Nepomuškem“ je pisal, da na Dunaj, toda istina se je pozneje zvedela.) Tu v Pragi je o tem vedelo le malo oseb, kje se nahaja truplo svetnikovo, celó v Solnogradu je vedel o tem malokdo. Po ukončani vojni je bilo sv. truplo dné 21. septembra 1866 v slavnem sprevodu z Vyšegrada prenešeno v Prago k sv. Vidu in zopet postavljen nagrobni altar.

Nagrobje obdaje mramorova ograja, koja dižijo bronaste pozlačene deske in šest srebrnih svetnikov s podobami iz življenja in mučeništva svetega Janeza. V kotih ograje so štiri srebrne postave, predstavljajoče svetnikove kreposti. Po obeh straneh nagrobja se nahajata dva okusna srebrna altarja. Srebrno krsto držita kvišku dva velika srebrna angelja, na prikrovu krste kleči srebrna soha svetega Janeza s križem v roki; glavo njegovo diči jako dragocena, z velikimi demanti posuta zlata zvezda in pet manjših zvezd iz demantov. Poleg sohe je angelj, držeč na deščici podobo nepokvarjenega svetčevega jezika iz ahata. V tej srebrni krsti je kristalova krsta z mnogobrojnimi okraščjeji od zlata srebra in biserov; v nji je vloženo truplo sv. Janeza Nepomuka, oblečeno v kanonikovo haljo. Glavo diči zlat lovorjev venec, na prsih leži zlat, z demanti posejan križ, roka drži zlato palmo in na prstu ima zlat prstan z velikim demantom, dar nekega vladarja. Nad grobom vspenjajo se štiri veliki srebrni angelji z venci v rokah. Ob straneh nagrobja visi sedemindvajset srebrnih svetilk in v čas slavnosti jedna zlata. V stebre pred grobom zadelana sta dva rudokopa z večno lučjo. V ograji pod krsto za steklom je košček trupla sv. Janeza.

Kristalovo krsto s svetnikovim truplom vsakih petdeset let, o jubilejni slavnosti, nosijo v slavnem sprevodu kanoniki po hradčanskem „náměstí“ (trgu) za krsto gre knezo-nadžkof pražki, nesoč dragoceno, z demanti posuto monštranco, v koji se hrani nepokvarjeni jezik sv. Janeza. Na to ves teden v kaki kapeli velehrama krsto javno izpostavijo v češčenju. Zadnjikrat se je to vršilo leta 1879.

V polovici minolega stoletja bilo je blizu groba sv. Janeza in v bližini obešenih ali vloženih v prozorni škrinji petindvajset srebrnih desk, dvaindevetdeset dragocenih slik sv. Janeza, stodevetinpetdeset soh svetnikovih iz čistega srebra, mnogo srebrnih otroških postav, izmed kojih so nekatere tehtale celó 15—20 funtov, dalje nekoliko zlatih desk, zlate in srebrne škrinjice za sv. ostanke, zlate in srebrne korone in verižice, osem zlatih in stopetinosedeset srebrnih src. Večina teh dragocenostij in dragih darov je bila na povelje cesarja Jožefa II. z dné 9. februarja in 29. aprila leta 1784 odstranjena; kar je pa še ostalo, moralo se je leta 1806 in 1810 izročiti vladí!

Levstikov spomenik.

Vsakega domoljubnega Slovenca mora veseliti, ako vidi, kakó napreduje njegov materini jezik v vsakem oziru, bodisi v slostvenem, socialnem ali političnem. Ni še mnogo let od tega, ko je smatrala nemška ošabnost naš krasni jezik inferijornim, ko mu je bila zapita pot skoraj do vseh uradov, ko so se v tako zvanih olikanih krogih rogali slovenski besedi; jedino v cerkvi božji čul je zatirani kmet slovensko besedo, in narodno duhovništvo čuvalo in branilo je zvesto njegovo najdražjo svetinjo. Saj se je zopet pred malo dnevi drznil neki nemški državni poslanec*) — voljen skoraj od samih slovenskih renegatov — napadati naš jezik očitajoč mu, da rabi silno množico germanizmov (recte tujk). Temu nasproti svetovali bi samo gospodu poslancu, naj pogleda v stenografski zapisnik, kjer je njegov govor zabeležen in osvedočil se bo, da je v istem govoru najmanje 40% tujih besedi. — Da pa naš jezik vedno bolj in bolj v javnem življenju prodira, zahvaliti se imamo v prvi vrsti našemu slovstvu. Jeden najzaslužnejših mož za naše slovstvo je brez vsake dvombe Fran Levstik, kateri je celo življenje neumorno deloval na slostvenem polju, in kateremu se imamo v prvi vrsti zahvaliti, da je naš pismeni jezik v istini tak, kakor ga narod govori in v vsakem oziru dovršen.

Zaradi tega bode gotovo vsak Slovenec navdušeno pozdravljá idejo, da se temu velezaslužnemu možu postavi v njegovem rojstvenem kraju spomenik v znak narodne hvaležnosti. Tukajšnjemu odboru, kateri je deloval z vso energijo, da se tudi vresniči ta lepa misel, smemo pa s polnim pravom čestitati, da je v tako kratkem času rešil težaven del svoje naloge in nabral toliko gmotnih pripomočkov.

Iznos nabrane vsote za spomenik narasel je že na 1100 gl. Slovenski domoljubi pokazali so zopet dejanjski, da znajo čislati svoje duševne velikane in ceniti njih velike zasluge.

Hvala vsem rodoljubnim darovateljem iz vseh krajev mile nam Slovenije! — Primerno žrtvovala

*) Foregger.

sta pa največ velikolaški in ribniški okraj, skoraj polovico celega iznosa. Odbor sam je daroval 215 gl. 20 kr. Saj je pa ravno laški okraj najbolj proslavil pokojni Levstik in največ narodnih izrazov erpil iz tukajšnjega narodnega zaklada. Zahvaliti se moramo pa še posebno častitej narodni duhovščini, katera je pripomogla k lepemu iznosu.

Spomenik stal bo v Velikih Laščah. Lašče so jako lep in odličen kraj; potovalec pozdravlja že od daleč bela zvonika lepe cerkve na prijaznem holmcu v okviru mične okolice. Tu so bivali mnogo let Levstikovi roditelji, tu je bil Levstik krščen in v tukajšnji šoli učil se je prvih vednosti.

Spomenik, kateri ima že v delu naš domači kamnosek g. Jontez, pokazal se bo v obliki umetno izdelanega obeliska. Visokost obeliska z naslombo vred znašala bo skoraj 5 metrov (4 m 75 cm) Obeliskov kamen sam, ki se je naročil v Repentaboru pri Sežani, tehtal bo okolu 120 stotov stare teže, naslomba bo pa iz domačega kamna.

Ako bo pripuščalo gmotno stanje, napravil se bo na spomeniku i vlit medalijon z Levstikovim obličjem in se bo delo izročilo našemu domačemu umetniku g. Ganglu na Dunaju, kateri je i Vodnikov spomenik izdelal. Okolu spomenika bode ograja kamenitih stebrov z verigami ali pa ukusna železna ograja. Napisne besede na spomeniku preskrbela bo pisateljsko društvo v Ljubljani.

Odbor je skrbel, da bode spomenik do dneva slavnosti popolnoma dovršen.

Gospodje, kateri imajo še razposlane nakaznice v rokah, in kateri mislijo za Levstikov spomenik še kak darec žrtvovati, prosí odbor z ozirom na kratkost časa, ki ga ima še na razpolaganje, naj blagovolijo to tedaj storiti, da bo znal odmeriti troške za spomenik in za slavnost. Več darov — lepši spomenik in veličastnejša slavnost!

Odbor je tudi že pričel potrebno ukreniti za vspeh slavnosti, banketa, godbe in ljudske slovesnosti. Več narodnih zlasti pevskih društev obljubilo je sodelovati pri slavnosti. Pisateljsko društvo bode pa skrbelo, da se odlična slovenska društva, kakor „Sokol“, „Čitalnica“, „Slavec“ in druga korporativno ali saj v obilem številu vdeležijo slavnostnega dneva. Ljudstva iz sosednih krajev, posebno z Notranjskega, bode takrat silna množica, kakor je to sklepati iz vseobčnega zanimanja za to narodno slavnost. Lašče so od Ljubljane dve uri in pol z dobrim vozom oddaljene, ter imajo že za navadnega izletovalca mnogo naravnih užitkov.

Konečno pozivlja in vabi odbor vse Slovence in narodna društva, da počasté dne 11. avgusta s svojim prihodom slovesnost odkritja Levstikovega spomenika in s tem Levstika samega, ki si je stekel toliko zaslug za celo našo slovensko domovino.

—r.

Dnevne novice.

(Izvrstna misel.) Odbor „Krajcarske družbe“ nam je poslal naslednje vrstice: Ni nam treba povdarjati velike važnosti, katero bi imela zgradba „Narodnega doma“ v Ljubljani. Ljubljana je središče Sloveniji, ž njo stojimo in pademo Slovenci. Da pa Ljubljana gledé narodne zavesti in narodnega ponosa še ni taka, kakor bi jo smeli želeti, vzrok so njene socijalne razmere, vzrok so blesteči zavodi naših nasprotnikov, vzdrževani z našim denarjem, kateri omamijo veliko množico omahljivcev in narodnih polovičarjev, ter jemljejo pogum narodnjakom z dežele, ki ne najdejo Ljubljane toliko slovenske, kolikor bi morala biti. Z „Narodnim domom“ bodedo dobili Slovenci pravo središče, na katero bodedo s ponosom zrlti in katero bode v resnici središče našemu družbenemu življenju. Vsota nabrana za „Narodni dom“, je za naše razmere že velika, a vendar ne tolika, da bi bilo z zgradbo pričeti. Nabrati bode še dosti denarja, kar bode toliko težavneje, kolikor bolj se cepijo naše sile in kolikor več se obtežujejo z narodnim davkom le posamezniki, zelo vneti rodoljubi. Zarad tega je prišla „Krajcarska družba narodnega doma“ na izvrstno misel, nabrati primerno veliko denarja, ne da se posamezniki obtežé. Ona ravnokar razpošilja narodnjakom po deželi pismo, v katerem prosí, da naj oni delujejo po deželi na to, da dá vsak Slovenec na praznik odkritja Vodnikovega spomenika 30. junija vsaj en krajcar za „Narodni dom“. Res je, da tudi te vsotice ne strpi vsak, a koliko je takih, ki bodo lahko in tudi res dali po 10, 100 ali še več krajcarjev, ter

s tem odkupili druge! Mi storimo le našo dolžnost, ako pozivljemo vse rodoljube, ki so v stanu podpirati to podjetje, da se takoj zglasé pri odboru krajcarske družbe za „Narodni dom“, katera jim potem precej določilje vsa razjasnila. Ako se ne bode nihče zanašal na drugega, ampak vsak sam spolnil po svoji moči narodno svojo dolžnost, tedaj more biti vspeh velikanski, kajti samo na Kranjskem se more nabrati skoro pol milijona krajcarjev.

(Iz Kamnika) se nam poroča, da sta dne 19. t. m. nadzorovala tamošnje prostovoljno požarno brambo zastopnika „Zaveze kranjskih požarnih bram“, gospoda Fran Doberlet in Albin Ahčič. Pri ogledavanji orodja in pri vaji, katero je napravila bramba v ta namen dopoldne ob 11. uri, sta se gospoda o dobrem stanju gasilnega orodja in povoljni izurjenosti jako pohvalno izrekla.

(Huda nevihta) je bila zadnji petek po vipavski dolini. Čaven je bil v temne megle zavrt, iz katerih se je bliskalo. Treščilo je v lokavško cerkev. Strela je zvonik na mnogih krajih opraskala, potem pa skočila v orglje, katere je precej poškodovala.

(Zapuščina Dreetova.) Kakor znano, umrl je gosp. Al. Dreo brez oporoče, a po smrti njegovi oglašilo se je mnogo sorodnih mu dedičev. Oglašajo se, kakor čujemo iz zanesljivega vira, ne le sorodniki od strani očetove na Štajerskem, marveč tudi od materine strani jih je mnogo. Dediči se javljajo z Gor. Avstrijskega, Bavarskega in Češkega.

(Z Vrhniko) se poroča, da je tamošnji občinski zastop razpuščen, ker je 13 odbornikov izstopilo iz odbora. C. kr. deželna vlada je v dogovoru z deželnim odborom do nove volitve izročila občinska opravila g. Gabrijelu Jelovšku.

(Prememba v posesti.) C. kr. dvorni zalagatelj in tovarnar hišnega orodja gosp. J. Mathian je kupil Neuwirthovo hišo na Dunajski cesti.

(Gorupove ustanove.) Kakor poroča „Sl. N.“, razpisana so prvo, drugo, tretje, četrto, peto, šesto in sedmo mesto dijaške ustanove g. Jos. Gorupa za srednješolce po 250 gl. na leto, in prvo, drugo in tretje mesto iste ustanove za velikošolce po 300 gl. na leto. Pravico do teh ustanov imajo: 1. slovenski dijaki, ki so ustanovniku v sorodu; če teh ni, dijaki slovenske, oziroma hrvatske narodnosti s Kranjskega, Štajerskega, Hrvatskega in Primorskega; 3. sploh dijaki slovanske narodnosti. Prošnje morajo se vložiti do 5. junija 1889 potom šolskih ravnateljstev pri c. kr. deželni vladi za Kranjsko.

(Okrajna bolniška blagajnica) je bila te dni v Novem Mestu ustanovljena. V načelnistvo so izvoljeni od delavcev gg.: Maks Petrič, Fr. Sakser (namestnik), Fran Mišič, Demeter Stefanovič, J. Vider, M. Mramor, vsi iz Novega Mesta; od delodajalcev gg.: Anton Kušljan, Vinko Umek (načelnik), Jakob Mikolič, vsi iz Novega Mesta. V nadzorovalen odsek so izvoljeni gg.: M. Rivic, Fr. Granda, Fr. Smuk, J. Hrastar (načelnik), A. Luser, A. Kissel; v razsojevalni odsek gg.: Alek. Seidl, Andr. Hafner, Fr. Bobnar ml., Anton Kokalj in K. Pelko.

(Starost, spol in jezik vložnikov) pri c. kr. poštini hranilnici. Uradno izvestje, ki ga imamo pred seboj, pravi, da je koncem decembra varčevalcev do 10 let starih bilo 160.879, od 10—20letnih 251.217, 20—30letnih 130.318, 30—40letnih 63.433, 40—50letnih 23.165, 50—60letnih 11.951, 60—do 70letnih 5857, 70—80letnih 2132, 80—90letnih 366, čez 90 let starih pa 19 vložnikov, neznane starosti 865 varčevalcev, slednjit 5133 jurističnih oseb. Moškega spola bilo je 402.928, a ženskega 247.274 vložnikov. Pisati zná 553.413 varčevalcev, a 94.453 ne. Gledé na jezik vlagateljev bilo je v prometu vložnih knjižic 497 nemških, 100.545 čeških, 33.146 poljskih, 631 rusinskih, 4794 slovenskih, 1010 hrvatskih, 17.301 taljanska, 68 rumunskih knjig-vložnic.

Telegrami.

Dunaj, 22. maja. Cesar je podelil nadinženrju deželne vlade v Ljubljani, Gosslerju, povodom izprošenega umirovljenja v priznanje dolgoletnega zvestega in vspešnega službovanja naslov in značaj stavbinskega svétnika.

Berolin, 21. maja. Po pozdravu s strani cesarice v gradu sta kralj Humbert in prestolonaslednik obiskala vse nemške prince, kneza Bismarcka in grofa Moltkeja, ter sta potem sprejela protiobiske. Zvečer je bil slavnosten obed, h kateremu so bili povabljeni

diplomatski kor in ministri, skupaj 140 oseb. Zwickau, 21. maja. Včeraj se je pričel splošen štrajk.

London, 21. maja. Sinoči sta v „Kanal“ trčila skupaj španjski parnik „German Emperor“ in angleška ladija „Beresford“. Prvi se je pogreznil. Dvajset ljudij utonilo.

Poslano.

Pod naslovom: „Brunna laž“ piše „Sl. Narod“ od sobote to-le: „Domoljub“ piše v deseti številki z dne 16. t. m., da je „Slov. Narod“ o dunajskem katoliškem shodu v političnem pregledu primeroma toliko poročal, kakor o Culukafrih. Gospod Kalan je s temi besedami hotel biti posebno dovtipen, a žal, prekopicnil se je nad nerodno lažjo v svojo past. Mi smo namreč o katoliškem shodu v političnem razgledu (glej štev. 101., 102. in 103.) nič manj kakor štirikrat pisali, v 99. številki priobčili notico, vrhu tega pa še par telegramov, o Culukafrih pa nesmo niti črhnil. Na druga Kalanova modrovanja ne bomo odgovarjali, ker nam zadoščuje, da smo konstatovali nesramno laž, katera ne potrebuje nobenega komentara. Gosp. Kalan, pomilujemo!

Svojemu poštenju sem dolžan na to sledeče odgovoriti:

Pred vsem mi je izjaviti, da je „Sl. Narod“ po svoji navadi iz „Domoljubovega“ članka iztrgal stavek ter ga prevračal v nasprotju s kontekstom. Kdor je namreč odlomek članka, ki govori o „Sl. Narodu“, ves prebral, vidi na prvi pogled, da sem jaz vzel z besedami „o Culukafrih“ le konkretni izraz namesto abstraktnega: „kakor o stvari, ki je katolikom deveta brigada“. Toda ker „Narodu“ ni bilo do tega, da bi njegovi bralci mogli stavek prav razumeti, zato ga je iztrgal iz konteksta, da ga je svojevoljno lažje raztrgal. Ali je to resnicoljubno?

Toda recimo, da velja izraz „kakor o Culukafrih“ tudi v besednem pomenu, kakor stoji zapisano; jaz se temu ne branim, ker tudi potem je sklepanje, po katerem „Narod“ trdi, da sem jaz pisal, da „Narod“ ni nič poročal o katol. shodu, popolno napačno, nelogično in zato je tudi trditev, da so „Domoljuba“ besede nerodna, nesramna laž, popolno neresnične. „Narod“ je namreč v svoji gorečnosti (?) za resnico pri nelogičnem sklepanju namesto logike vzel na pomoč strast, in ker je znano, da strast slepi, zato je tudi „Narodov“ pisatelj oslepel ter je popolno prezrl besedo „primeroma“, ki je v omenjenem stavku bistvenega pomena. Posito et concessio torej, da „Narod“ ni nič poročal o Culukafrih, je misel stavka „Domolj.“ ta: „Slov. Narod“ je o dunajskem katoliškem shodu primeroma toliko poročal, kakor nič. Torej ne: nič, ampak: primeroma toliko kakor nič. To pa je po mojem bistven razložek.

In da je „Narod“ res o katoliškem shodu primeroma toliko poročal kakor nič, to sem trdil, in to trdim resnici na čast tudi še sedaj. Zakaj ako list, ki je tolikrat že povdarjal svoje katoliško stališče, ki je nedavno vrejeval celó cerkveno liturgijo in škofom svéte dajal, kar še cerkvenim listom ni dovoljeno, ako torej tak list o tako svetovno znamenitem, za katolike prevažnem shodu, kateri je bil predmet razpravam evropskih listov sploh in predmet parlamentarnih interpelacij v Rimu in na Dunaju, ne napiše več kakor 87 vrstic, reci: sedem in osemdeset vrstic v vseh imenovanih številkah in nota bene nima za shod od svoje strani ne ene pohvalne besede, tedaj pač sme vsakdo reči, da je list o shodu primeroma toliko poročal, kakor nič, da je o dogodku poročal popolno indiferentno kakor n. pr. o Culukafrih.

Sedaj bi se drznil vprašati: Na kateri strani je nerodna, nesramna laž? Kdo svojevoljno iz stavkov izpušča pri sklepanju bistveno važne besede? — Zopet sedaj je skušil pisatelj „Narodov“, da ni varno jemati v roke pretežkega kola, ker je ž njim vihteč najhuje samega sebe vdaril po glavi. Želim, da se pisatelju „Narodovemu“ rana zaceli, da se o priliki snideva na tretjem avstrijskem katoliškem shodu ali celó na slovenskem katoliškem shodu kot katoliška novinarja in da vestno poročava vsak svojemu listu njerja za vedno obravnave. Tedaj mislim, da bo bolje zanj in za-me, najbolje pa za naš katoliški narod.

A. Kalan,
vrednik „Domoljubov“.

Umrli so:

20. maja. Fran Gorišek, delavčev sin, 2 leti, Poljanska cesta 18, skrofuloza.

V bolnišnici:

19. maja. Ivana Haler, delavka, 25 let, jetika.

Tujci.

20. maja.

Pri **Maltcu**: dr. Pokorny, nadinženr, z Dunaja. — F. Perizni, soproga zdravnika, s hčerjo, iz Starega Trga. — Marzerolli iz Trsta.

Pri **Slonu**: baron pl. Spinotti, generalmajor, iz Grada. — Diller, uradnik, s soprogo, iz Grada. — Walter, arhitekt, iz Celja.

Pri **Južnem kolodvoru**: Schneider, državni uradnik, z Dunaja. — Stein in Tameček, s soprogo, z Dunaja. — Skalitzky, trgovec, iz Nemčije.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		barometra v mm	toplotna po Celziju			
21	7. u. zjut.	734.9	14.6	sl. svzh.	oblačno	0.00
	2. u. pop.	734.5	23.2	sl. svzh.	jasno	
	9. u. zveč.	734.7	16.6	"	"	

Srednja temperatura 18.1°, in 3.0° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

22. maja.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	85 gl. 80 kr.
Srebrna " 5% " 100 " " 16% "	85 " 95 "
5% avstr. zlata renta, davka prosta	109 " 25 "
Papirna renta, davka prosta	100 " 70 "
Akcije avstr.-ogerske banke	909 " "
Kreditne akcije	307 " 75 "
London	117 " 90 "
Srebro	— " "
Francoski napoleonid.	9 " 37 1/2 "
Cesarski cekini	5 " 62 "
Nemške marke	57 " 65 "

Zahvala.

Za mnoge, bodisi ustno ali pismeno mi razodete izraze srčnega sočutja med dolgo boleznijo in o smrti mojega mi nepozabljivega sina

JOŽEFA,

za blagemu pokojniku darovane lepe vence, za mnogobrojno vdeležitev njegovega pogreba izrekam vsem, kakor še posebno poljskim pevcem za tako ganljivo nagrobno, svojo in svoje družine najtoplejšo zahvalo.

NA FUŽINAH, dne 21. maja 1889.

(1) Andrej Jamár.

Cinkaste ploščevine

(6-2)

izvrsten izdelek
cesarske kraljeve
cinkarnice v Celji

Izključljiva samoprodaja in zaloga za južni del države pri

D. RAKUSCH-u v Celji,
trgovecu z železnino.

Nizke Razprodajalec primerne Cene.

Na najnovejši in najboljši način

umetne

zobe in zobovja

ustavlja brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije. — odstranjuje zobne bolečine z usmrtenjem živca

zobozdravnik A. Paichel,
poleg Hradeckega (čevljarskega) mostu,
I. nadstropje. (46)

Spominjajte se *Ljubljanske dijaške in ljudske kuhinje pri igri in stavah, pri slovesnostih, oporokah in nepričakovanih dobilkih.*

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Brata Eberl,
 izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov in napisov.
 Pleskarska obrt za stavbe in meblje.
Ljubljana,
 za Franciškansko cerkvijo v g. J. Vilharja hiši št. 4.
 priporočata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v nji stroko spadajoče delo in na deželi kot znano realno fino delo in najnižje cene.
 Posebno priporočilne za prekupce so **oljnate barve v ploščevinastih puščah** (Bleebbüchsen) v domačem lanenem oljnatem firneži najfinje naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah. (10)
 Cenike na zahtevanje.
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Odlikovani: 1873, 1881.

Josip Deiller,

tovarna za cerkveno blago in razprodaja

— cerkvenih oprav —

na Dunaji VII., Zieglergasse 27.

Zastopnik **Franc Brückner.**

Proti gotovi naročbi se najtočneje izvršujejo vsakovrstne

cerkvene opravave

kot: kazule, pluviali, dalmatike, velumi, štole, baldahini, zastave itd., kakor tudi

celi ornat.

Odlikovani: 1873, 1881.

V **Št. Juriju pri Šmariji na Dolenjskem** je izpraznjena

služba organista in cerkvenika

in se more takoj nastopiti. Prosilci oglašijo naj se pri župnijskem ali županskem uradu v Št. Juriju pismeno ali osebno. — Priletni samei, ki znajo kako pošteno rokodelstvo, imajo prednost.

Andrej Šimenc,
župnik.

(3-3)

J. GIONTINI-jeva knjigotržnica v Ljubljani

priporoča naslednje knjige:

- Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih** (Levec A.) gld. 1.40, po pošti gld. 1.50.
- Zbirka domačih zdravil** gl. —.40, po pošti gl. —.45
- Občno vzgojeslovje** (Mich), poslov. Gabršek, gld. 1.—, po pošti gld. 1.05.
- Delavski prijatelj** (Podgornik) gld. —.20, po pošti gld. —.25.
- Kuharica** (Pleiwis), vez. gld. 1.90, po pošti gld. 2.—.
- Nove kuharske bukve**, vez. gld. —.90, po pošti gld. —.95.
- Neposredni davki**, sestavlja R. Sinek, gld. 1.—, po pošti gld. 1.05.
- Nauk slovenskim županom** (Levstik Fran) gld. 1.—, po pošti gld. 1.10.
- Občinski red in občinski volilni red** gld. —.40, po pošti gld. —.45.
- Rodbinska sreča**. Roman. Ruski spisal grof L. N. Tolstoj, poslovenil P. M. Podravski, elegantno broš. gld. —.40, po pošti gld. —.45.
- Pesmi** (Cimperman), broš. gld. 1.20, eleg. vez. gld. 2.—, po pošti 10 kr. več.

Molitveniki in poljudne knjige v veliki izbi. (3-3)

Seznamki knjig so na razpolago.

Diseldorfske oljnate barve v tubah.

Akvarelne barve mokre in suhe.

ADOLF HAUPTMANN,

prva kranjska tovarna

oljnatih barv, firneža in laka

Ljubljani.

Pisarna in zaloga: **Šolski drevored 6** (semeniščno poslopje). Filijala: **Slonove ulice 10-12**

priporoča slikarjem, dijakom, stavbenim in pohištvenim mizarjem, likarjem kakor sploh p. n. občinstvu svoje priznane izvrstne izdelke ter pošilja na zahtevanje cenilnike zastoj in franko.

Oljnate barve v ploščevinastih puščah le najboljše vrste, posebno pripravne za razprodajalce, po znižanih cenah; v dežah od 25 klgr. naprej primerne ceneje.

Perstene, mineralne in kemične barve.

Kupovalcem večjih množin prednostne cene.

Vse vrste slikarskih in likarskih čopičev in slikarske patrone.

Deller-jev

Edina zaloga in prodaja za vso Kranjsko pri

J. LININGER-ju

v Ljubljani, Rimska cesta 9.

radgonski

(24-19)

Najboljša namizna okrepčujoča pijača.

Zanesljivo zdravilno sredstvo proti kataru v dihalniku, prehlajenju želodca, zlati žili, protinu in glavobolu vsled prehlajenja (trganju).

najčistejši alkalični

Ne zamenjati z radensko kislom vodo.

kislec (kislom voda).